

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ОДЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра права та правоохоронної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Одеського інституту ПрАТ

«ВНЗ «МАУП»

Ольга КУЗНЕЦОВА

«29» серпня 2025 р.

СХВАЛЕНО на засідання кафедри
права та правоохоронної діяльності
Протокол № 6 від «29» серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

Віктор ПЬОХОВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА УКРАЇНИ**

спеціальності:

081 Право

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

перший (бакалаврський)

(назва освітнього рівня)

освітньої програми:

«ПРАВО»

(назва освітньої програми)

Розробник (-и) си­ла­бу­су нав­чаль­ної дис­ци­плі­ни:

Бо­ган Сер­гій Ми­хай­ло­вич, кан­ди­дат іс­то­рич­них наук, до­цент ка­фе­дри пра­ва та пра­во­охорон­ної ді­яль­но­сті

Ви­кла­дач:

Бо­ган Сер­гій Ми­хай­ло­вич, кан­ди­дат іс­то­рич­них наук, до­цент ка­фе­дри пра­ва та пра­во­охорон­ної ді­яль­но­сті

Си­ла­бус роз­гля­ну­то на за­сідан­ні ка­фе­дри пра­ва та пра­во­охорон­ної ді­яль­но­сті Одесь­ко­го ін­сти­ту­ту Пра­ва та Пра­во­охорон­ної ді­яль­но­сті «ВНЗ «МАУП».

Про­то­кол від «29» сер­пня 2025 р. № 6

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Історія держави та права України
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	<i>081 Право</i>
Рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>
Статус дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Кількість кредитів і годин	<i>4 кредити/120 год. Лекції: 34 год. Семінарські/практичні заняття: 16 год. Самостійна робота: 70 год.</i>
Терміни вивчення дисципліни	<i>I семестр</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
Вид підсумкового контролю	<i>Екзамен</i>
Сторінка дисципліни на сайті	https://odessa.maup.com.ua/about-institute/kafedry/kafedra-prava/

П.І.Б. викладача	<i>Боган Сергій Михайлович</i>
Науковий ступінь	кандидат історичних наук
Вчене звання	
Дисципліни, які викладає НПП	Юридична деонтологія, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія держави та права України, Інформаційне право
Напрями наукових досліджень	Історія держави і права зарубіжних країн, Інформаційне право, Історія органів місцевого самоврядування в 1941-1948 рр. на Півдні України.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	https://surl.li/lnflea
Контактна інформація викладача:	
E-mail	serhiybogan@gmail.com
контактний телефон	067-421-73-57
Портфоліо викладача на сайті Інституту	https://odessa.maup.com.ua/upload/editor/files/Боган%20С_%20М_%20Портфоліо%20оно%20влене.pdf

1. Коротка анотація до дисципліни «Історія держави та права України»

Курс покликаний допомогти майбутньому фахівцю у галузі правознавства засвоїти категоріально-понятійний апарат історико-правової науки, знати основні віхи розвитку державотворчого процесу в Україні, краще підготуватися до активної участі у суспільно-політичному житті країни. Вивчення цього курсу безпосередньо вплине на формування наукового світогляду і загальної культури, дасть можливість зрозуміти зміст, характер та особливості історичного розвитку України. Вивчення й оцінка раніше замовчуваних або спотворених процесів, фактів, імен, відтворення історичної справедливості – запорука морального оздоровлення суспільства, джерело духовного відродження нації. Викладання історії держави і права України охоплює не тільки читання лекцій, а й проведення семінарських занять, написання здобувачами освіти письмових робіт – есе, рефератів, контрольних, складання тестових завдань та іспиту.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія держави та права України» є опанування здобувачами освіти інструментарієм науки історії держави і права України, вивчення конкретних державних інструментів та систем права, розкриття основних закономірностей процесу державно- правового розвитку, починаючи з часів виникнення держави і права на території України і закінчуючи політичними і правовими структурами сучасності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія держави та права України» є: надати можливість майбутнім фахівцям галузі права оволодіти спеціальними методами дослідження проблем розвитку держави і права до яких належать історико-правовий та метод правового аналізу та порівняння; показати зародження та розвиток державно-правових інститутів у різних народів, що проживали на території України у різні часи; загальні закономірності виникнення та реалізації різних вчень про державу і право на території України; перешкоди і проблеми, які виникали на шляху будівництва української державності та становлення національної системи права; навчити здобувачів освіти використовувати історичний досвід української держави і права у практичній діяльності; аналізувати правові акти та інші документи, а також самостійно робити правильні прогнози розвитку суспільного і державного життя України на основі історико-правових знань. Це визначає основоположне місце історії держави і права України серед інших юридичних дисциплін.

3. Формат курсу - очний (*offline*) та/або дистанційний (*online*)

4. Програмні результати навчання (інтегральна, загальні та спеціальні (фахові) компетентності

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

PH 11. Мати базові навички риторики.

PH 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

PH 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

PH 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

PH 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
навчальна дисципліна «Історія держави та права України»		
Курс	1	1
Семестр	2-й	2-й
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні години:	34 лекційних та 16 семінарських (практичних) годин	14 лекційних та 6 семінарських (практичних) годин
Модульний контроль	1 модульна контрольна робота	-
Самостійна робота Індивідуальне науково-дослідне завдання	70 годин	100 годин
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

6. Статус дисципліни: цикл професійної підготовки, обов'язкова дисципліна

7. Пререквізити (перелік попередньо прослуханих курсів): Вивчення курсу «Історія держави та права України» (для бакалаврів) передбачає наявність знань із базового курсу «Історія та культура України» та «Історія держави та права зарубіжних країн», які викладаються для здобувачів першого освітнього рівня (бакалавр).

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

1. Мультимедійний проектор, маркерна дошка і екран; ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль).

2. Право України. URL: <http://pravoua.com.ua/ua/index.php?linkmy=golovna>.

3. Безкоштовна студентська бібліотека юридичних ресурсів. URL: <http://chitalka.info/pravoznavstvo.html>

9. Політика курсу.

Політика курсу – політика відвідуваності та наявності у студента необхідних нормативно-правових джерел, комунікації з викладачем та користування електронними девайсами, дотримання вимог Етичного кодексу студента та академічної доброчесності. Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення академічної доброчесності:

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи, а не плагіат. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів. У випадку порушень цих вимог – реагування відповідно до Етичного кодексу Інституту. Не вітаються запізнення на пари та пропуски занять. Студент має виконати в кожному модулі самостійну роботу та одну за семестр ІНДЗ (реферат, доповідь, презентація, есе, проєкт), за ІНДЗ зараховується активна студентська наукова робота в межах студентських Клубів. Оформлення рефератів, есе, доповідей, контрольних робіт має здійснюватися за зразком на сайті Інституту, вкладка «Студенту – Зразки. Метод. рекомендації – Метод. рекомендації до курсових та інших письмових робіт», наприкінці рекомендацій див. вимоги до оформлення джерел за ДСТУ-2015. Порушення вимог оформлення тексту та джерел дасть підставу вважати в роботі наявність плагіату, і роботу не буде зараховано.

Вимоги викладача:

- обов’язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;
- опрацювання теоретичного матеріалу та практичних завдань, які надані в курсі «Історія держави та права України» на платформі Google Classroom (код класу надається викладачем на першому занятті).

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів, а також при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- списування та плагіат.

Реферативні роботи здобувач виконує самостійно, з обов’язковим посиланням на джерела інформації та самостійно перевіряє їх онлайн на безкоштовних сервісах на наявність плагіату.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам освіти з навчальної дисципліни «Історія держави та права України», є сумою балів за виконання семінарських (практичних) завдань та за самостійну роботу, індивідуально-дослідні завдання з врахуванням балів, отриманих під час екзамену.

Здобувач вищої освіти, який не з’являвся на заняття (незалежно від причин) повинен відпрацювати пропущені заняття (незалежно від причини пропуску) та відпрацювати незадовільні оцінки під час консультацій.

10. Схема курсу

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН							
	Денна ф/н				Заочна ф/н			
	Усього	в тому числі			Усього	в тому числі		
		Л	Пр	СРС		Л	Пр	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1.								
Змістовний модуль 1. Становлення та розвиток держави і права від стародавнього періоду до Середньовіччя.								
Тема 1. Історія держави і права України як наука та навчальна дисципліна.	7	2	1	4	6	-	-	6
Тема 2. Ранні державні утворення на території Північного Причорномор'я (VII до н.е. – VI. ст. н.е.).	7	2	1	4	7	1	-	6
Тема 3. Державо і право Київської Русі (IX-XIV ст.).	7	2	1	4	7	1	-	6
Тема 4. Державно-правовий розвиток Галицько-Волинської держави.	7	2	1	4	8	-	2	6
Тема 5. Суспільно-політичний лад і право України у складі Великого князівства Литовського (Литовсько-Руської держави) (др. пол. XIV-XVI ст.).	7	2	-	5	7	1	-	6
Тема 6. Державно-правове становище України під владою Польщі та Речі Посполитої (XIV - XVIII ст.).	8	2	2	4	7	1	-	6
Разом по модулю:	43	12	6	25	42	4	2	36
Змістовний модуль 2. Історія держави і права України від періоду пізнього Середньовіччя до Нового часу.								
Тема 7. Запорізька Січ, її політичний устрій та право.	7	2	1	4	7	1	-	6
Тема 8. Козацько-гетьманська держава (серед. XVII - кін. XVIII ст.).	6	2	-	4	6	-	-	6
Тема 9. Право козацько-гетьманської держави (2 пол. XVII - XVIII ст.).	7	2	1	4	8	1	2	5
Тема 10. Перехід українських земель під протекторат Російської імперії.	6	2	-	4	6	-	-	6
Тема 11. Українська державність під іноземною зверхністю (II пол. XVII-XVIII ст.).	7	2	1	4	7	1	-	6
Тема 12. Україна під імперською окупацією (XIX – поч. XX ст.).	7	2	1	4	7	1	-	6

Разом по модулю:	40	12	4	24	41	4	2	35
Змістовний модуль 3. Новітня історія держави та права України.								
Тема 13. Національна державність і право за доби української революції (1917-1920 рр.).	7	2	1	4	7	1	-	6
Тема 14. Радянська державність та радянсько-правова система в Україні 20-30-х рр. ХХ ст.	7	2	1	4	7	1	-	6
Тема 15. Державно-правове становище України в роки Другої Світової війни. Держава і право у повоєнні роки (1945-1950-ті рр.).	7	2	1	4	8	2	-	6
Тема 16. Державно-правовий розвиток України в 60-80-х рр. ХХ ст.	7	2	1	4	7	-	2	5
Тема 17. Держава і право незалежної України.	7	2	-	5	8	2	-	6
МКР №1 (для денної форми навчання)	2	-	2	-	-	-	-	-
Разом по модулю:	37	10	6	21	120	6	2	29
Разом по модулю I:	120	34	16	70	120	14	6	100
Форма контролю: екзамен								

11. Форми і методи навчання

Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації.**

При викладанні **лекційного матеріалу** передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як вступна лекція, тематична лекція, лекції-візуалізації, лекція-діалог, проблемна лекція.

Вступна лекція є початковим етапом опрацювання нової дисципліни.

Тематична лекція передбачає розкриття певної теми навчальної програми дисципліни.

Лекція-візуалізація є віртуальною формою подання лекційного матеріалу за допомогою ТЗНабо аудіо-відеотехніки.

Лекція-діалог реалізується шляхом прямого діалогу лектора з здобувачами вищої освіти, що передбачає попередню підготовку здобувачів за заданим вектором проблем.

Проблемна лекція передбачає засвоєння нової інформації шляхом її «відкриття». Завдання лектора полягає у створенні проблемної ситуації, спонуканні здобувачів до пошуків вирішення проблеми.

Семінарські заняття присвячуються розгляду окремих питань, виконанню кейсів, творчих завдань, складанню тематичних схем та таблиць, роботі з правовими першоджерелами тощо.

Ви працюєте з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет (*див. рекомендовану літературу*), під час занять виконуєте усні та письмові завдання, виступаєте з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально. Програмою курсу передбачено наступні види робіт:

- виступ-інформування за темами семінарських занять;
- семінар круглий-стіл;
- опрацювання юридичних першоджерел;

- підготовка тематичних презентацій;
- виконання творчих, пошукових завдань;
- заняття з індивідуальною та груповою роботою;
- заняття у формі дебатів.

Програмою курсу також передбачено **індивідуальні завдання**.

12. Система оцінювання та вимоги.

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПрАТ «ВНЗ «МАУП»» (<https://surl.it/dznawo>)

Результати поточних досягнень студента (РПД)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	2-й семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	17	17
Відвідування семінарських занять	1	8	8
Робота на семінарському занятті	10	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ (науковий реферат, презентація, доповідь на конференції)	10	2	20
Разом		-	190
Максимальна кількість балів – 1,9 балів			
Розрахунок: $200 : 100 = 1,9$			
Студент набрав X балів; розрахунок: $X : 1,9 =$ загальна кількість балів.			

13. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота передбачає опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, нормативно-правових джерел з митного права, підготовка до семінарських занять, самостійне розв'язання задач – казусів по темах.

До методів СРС, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, відносимо: проблемно-пошукові (опрацювання першоджерел, вивчення останніх досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених за заданою тематикою, самостійне вирішення практичних завдань); методи проектного навчання (участь у круглих столах); колективної розумової діяльності (групові ситуаційні завдання), застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (унаочнення запропонованого викладачем навчального матеріалу, підвищення мотивації здобувачів до самостійної роботи за рахунок її наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності).

Критерії оцінювання завдань для самостійної роботи:

- змістовність – 3 бали;
- відповідність діючому законодавству та стилю оформлення – 2 бали; Максимальна кількість балів за одну тему (одиницю) цієї роботи – 5 балів

Індивідуальні завдання: індивідуальне науково-дослідне завдання (написання рефератів, підготовка презентацій, виступ на конференції з підготовкою тез доповідей та

презентацій – для студентів денної форми навчання).

Критерії оцінювання ІНДЗ:

- повнота розкриття теми, дотримання базових норм та принципів наукового пошуку – 3 бали;
- якість інформації – 3 бали;
- самостійність, креативність, для доповідей на конференцію, наукових рефератів та презентацій – 4 бали.

Максимальна кількість балів за один вид індивідуального завдання - 10 балів

Виконання індивідуальних самостійних завдань передбачають також можливість навчання з дисципліни на освітніх платформах, у форматі онлайн курсів, що дозволяє вдосконалити навички, покращити рівень знань та підвищити мотивацію для саморозвитку. Здобувачу пропонується самостійно обрати тематику онлайн курсу (вимоги: курс обов'язково має бути сертифікованим та охоплювати питання та проблеми передбачені навчальною дисципліною

«Історія держави та права України») та пройти курс за власним вибором. Після успішного проходження курсу треба завантажити сертифікат про успішне проходження курсу. Після отримання сертифікату здобувач має можливість отримати додаткові 10 балів до свого рейтингу з навчальної дисципліни.

14. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань за визначеними темами проводиться письмово у формі відповідей на теоретичні питання або розв'язання практичних завдань, виконання тестів, тощо.

При виконанні модульних завдань оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля.

Критеріями оцінки правильності виконання модульних контрольних завдань є:

№ п/п	критерії оцінки знань студента виявлених під час проведення модульного контролю	кількість балів
1.	здобувач в процесі письмової відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання , виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість	25 балів
2.	здобувач має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань , тощо; або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	15 балів
3	здобувач має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповідь на 1/3 (одну третину) поставлених запитань, тощо. Або відповідає на тестові завдання з використанням комп'ютерної техніки на відповідну кількість балів	10 балів
4.	здобувач дає неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання , тощо.	0 балів

15. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання**

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Історія держави та права України» проводиться у формі іспиту, який оцінюється максимально у 100 балів. Форма проведення екзамену, зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), вагомість співвідношення видів оцінювання визначаються кафедрою права.

ЗАГАЛЬНА ПІДСУМКОВА ОЦІНКА по дисципліні = це середнє арифметичне між результатами поточних досягнень (РПД) за 2-й семестр та результатами підсумкового контролю (екзамену) (РПК).

Обраховується по формулі:

(РПД 2 семестр + РПК) : 2 = загальна оцінка Наприклад:

- за 2-й семестр студент набрав 160 балів ($160:0,9 = 84$ бали);
- за відповідь на екзамені студент одержав 78 балів.

Підсумок: $(84+78) : 2 = 81$ бал (бал, який проставляється в залікову книжку студента, у перерахунку на традиційну оцінку це добре (С)).

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття. Здобувачу, який з поважної причини мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість протягом двох тижнів у дні консультацій викладача.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі здобувачів освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- опрацювання теоретичного матеріалу та вирішення практичних завдань за допомогою платформи Google Classroom.

Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, які передбачені силабусом навчальної дисципліни та відвідав всі аудиторні заняття, які передбачені розкладом.

Система ліквідації академічної заборгованостей має такий зміст:

- здобувач, який набрав за результатами поточного і підсумкового контролю від 35 до 59 балів, після належної підготовки має право повторного складання екзамену;
- здобувач, який набрав за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 34 балів тобто менше 50% кількості балів, достатніх для отримання задовільної оцінки, зобов'язаний пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням екзамену.

16. Питання до іспиту з дисципліни «Історія держави та права України»

1. Держава скіфів (VII-III ст. до н.е.).
2. Античні міста-держави на території України (VI-III ст. до н.е.).
3. Боспорське царство (IV-III ст. до н.е.).
4. Формування державності у східних слов'ян.
5. Суспільний лад Київської Русі.
6. Державний лад Київської Русі.
7. Джерела права Київської Русі та їх характеристика.
8. Походження, основні редакції та списки Руської Правди.
9. Цивільне право за Руською Правдою.
10. Кримінальне право за Руською Правдою.
11. Характер та особливості судового процесу в Київській державі.
12. Утворення Галицько-Волинського князівства та його історичне значення.
13. Особливості суспільного ладу Галицько-Волинського князівства.
14. Особливості державно-правового розвитку Галицько-Волинського князівства.
15. Виникнення і розвиток митної служби в Україні.
16. Правове положення українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.
17. Суспільний устрій Великого князівства Литовського.
18. Органи влади та управління на українських землях в період XIV-XVI ст.
19. Литовські статuti та їх застосування в Україні.
20. Цивільне право за Литовськими статутами.
21. Кримінальне право за Литовськими статутами.
22. Судовий процес за Литовськими статутами.
23. Запорізька Січ, її організація і роль в історії України.
24. Формування Української держави в роки народно-визвольної війни 1648-1654 рр.
25. Приєднання України до Росії та його юридичне оформлення.
26. Правове становище України за Березневими статтями 1654 року.
27. Механізм Гетьмансько-Козацької держави.
28. Судові органи Гетьманщини.
29. Держава Богдана Хмельницького в територіальному відношенні.
30. Поступова ліквідація царизмом автономного устрою України.
31. Складення, джерела, структура Прав, за якими судиться малоросійський народ 1743 року.
32. Суд і розправа в правах малоросійських 1750 року, їх структура і зміст.
33. Цивільне право за Правами, за якими судиться малоросійський народ 1743 року.
34. Кримінальне право за Правами, за якими судиться малоросійський народ 1743 року.
35. Процесуальне право за Правами, за якими судиться малоросійський народ 1743 року.
36. Звід законів Російської імперії та його поширення на Україну.
37. Уложення про покарання кримінальні та виправні, його редакції і характеристика.
38. Декабристський рух в Україні: таємні організації та їх програми.
39. Збірник малоросійських прав 1807 р., його зміст і значення.
40. Селянська реформа 1864 року в Україні.
41. Зміни в суспільному устрої України після селянської реформи.
42. Земська реформа 1864 року в Україні.
43. Міська реформа 1870 року в Україні.
44. Судові статuti 1864р., їх зміст та історичне значення.
45. Судова система за Статутом 1864 року.
46. Реорганізація прокуратури і заснування адвокатури за судовою реформою 1864 року.
47. Особливості проведення судової реформи 1864 року в Україні.
48. Загарбання західноукраїнських земель Австрією.
49. Апарат управління Галичиною (1772-1848 рр.).

50. Галицьке намісництво, його структура і діяльність.
51. Крайова конституція для Галичини 1850 року, причини видання та основні положення.
52. Галицький крайовий сейм, порядок формування, склад і компетенція.
53. Утворення Австро-Угорської монархії.
54. Австрійська конституція 1867 року та її характеристика.
55. Застосування кодексів австрійського права в Галичині і Буковині.
56. Особливості Столипінської аграрної реформи в Україні.
57. Виникнення Центральної Ради та її законодавча діяльність.
58. Конституція УНР 1918 року, її структура, зміст та історичне значення.
59. Українська гетьманська держава 1918 року.
60. Україна в добу Директорії.
61. Розпад Австро-Угорщини і проголошення Західноукраїнської Народної Республіки.
62. Державний устрій та право ЗУНР.
63. Об'єднання ЗУНР і УНР в єдиній соборній Українській державі.
64. Утворення Української радянської держави.
65. Конституція УРСР 1919 року, її структура і зміст.
66. Утворення Союзу РСР та роль України в цьому процесі.
67. Державно-правовий статус України за конституцією СРСР 1924 року.
68. Конституція УРСР 1929 року, її структура і зміст.
69. Перебудова державного апарату і демократизація виборчої системи за Конституцією УРСР 1937 року.
70. Проголошення самостійності Карпатської України в 1938-1939 рр.
71. Апарат управління Західною Україною в складі Польщі (1921-1939 рр.).
72. Входження Західної України до складу УРСР.
73. Входження Північної Буковини до складу УРСР.
74. Перебудова державного апарату України в роки Другої світової війни.
75. Розчленування території України і встановлення окупаційного режиму в період Другої світової війни.
76. Утворення УПА та її діяльність.
77. Соціально-політичне становище Закарпаття в складі Чехословаччини.
78. Розпад СРСР і відродження Української незалежної держави.
79. Структура, основні положення і значення Конституції України 1996 року.
80. Україна на сучасному етапі. Реформи (політична, адміністративна, земельна). Політичні партії на сучасному етапі.

17. Шкала відповідності оцінок: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Рекомендовані джерела (література)

Базова:

1. Бандурка О. М. Історія держави та права України: підручник. Харків: Майдан, 2018. 616 с.
2. Бандурка О. М. Історія держави та права України (1991-2019 роки): навч. посіб. Харків: Майдан, 2019. 344 с.
3. Забзалюк Д. Є. Історія держави та права України: навч. посібник (у схемах і таблицях). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 120 с.
4. Історія держави та права: навч. посібн. / заг. ред. Д.Є.Забзалюка та В.Я. Марковського. Львів : СПОЛОМ, 2021. 438 с
5. Майборода О. Л. Історія держави і права України : конспект лекцій Луцьк: Луцький НТУ, 2016. 116 с.
6. Дяків Т.Є. Історія держави і права України: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2016. 214 с.
7. Шевченко А. Є., Кудін С. В. Історія держави і права України: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 688 с.
8. Ядловська О. С. Практикум з історії держави та права України: навч. посіб. Дніпро: Видавець Біла К. О. 2019. 588 с.

Допоміжна:

1. Бедрій М. Методологічний інструментарій наукового пізнання українського звичаєвого права. *Вісник Львівського університету*. Серія: юридичні науки. 2019. Випуск 69. С. 12-22.
2. Безпалько С. В., Кріцак І. В. Державна єдність у Київській Русі на засадах духовності та її адаптація до умов сьогодення. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*(м. Дніпро, 25 лют. 2022 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 277-283.
3. Бойко І. Й. Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772-1918) [Текст] : навч. посіб. / Бойко І. Й. ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Юрид. ф-т. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 311 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
4. Бойко І. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки як знакова подія у тисячолітній історії національного державотворення. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична. № 67. 2018. С. 14-25.
5. Булгаков А. О. Земельне законодавство у ході визвольних змагань за часів

революції 1917-1920 рр. *Історія державотворчих процесів в Україні та зарубіжних країнах (до 100-річчя утворення Української Народної Республіки) : зб. наук. ст. та тез повідом. міжнар. наук. конф.* (м. Харків, 23 листоп. 2017 р.). Харків, 2017. С. 114-119.

6. Булгаков А. О. Правове регулювання раціонального використання та охорони земель промисловості в УРСР. *Світ науки та освіти*. 2018. № 1. С. 2-5.

7. Дахно І.І. Історія держави і права України: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 408 с.

8. Дудник О.В. Історія держави і права України: навч. посіб. Умань: Візаві, 2017. 204с.

9. Єрмолаєв В. М. Правда Руська Ярослава Мудрого: до витоків і традицій вітчизняного законодавства. *Проблеми законності : зб. наук. пр.* Харків, 2015. Вип. 129. С. 3-10.

10. Єфремова Н. В., Долматов І. В., Мокін І. С., Горяга О. В. Історія держави і права України (ч. 2) : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2016. 406 с

11. Іванов В. М. Історія держави і права України: підручник. Київ: КУП НАНУ, 2013. 892 с.

12. Кононенко В. Особливості державно-правового розвитку кочових народів Півдня України стародавньої доби. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика : збірник наукових праць*. Вінниця : Друк, 2021. Вип. 1. С. 7-13

13. Крикун Ю. С. Звичаєве право українців у наукових дослідженнях 1920-х - початку 1930-х років [Текст] : [монографія] / Юлія Крикун. Київ : Дуліби, 2016. 178 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

14. Окіпнюк В. Т. Органи державної безпеки УРСР (1922-1941 рр.): історико-правове дослідження [Текст] : [монографія] / В. Т. Окіпнюк ; Нац. акад. Служби безпеки України. - 2-ге вид., доопр. та допов. Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2017. 389 с. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=4OoQUYMAAAAJ&hl=ru>

15. Омарова А. А. Державно-правова політика протидії дитячій злочинності в Україні у 1920-х рр. Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's national security and defense (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs) : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. С. 254-274.

16. Стеценко Н. С. Кримінальна відповідальність судових приставів за законодавством другої половини XIX століття в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 33-36.

17. Стеценко Н. С. Правові гарантії забезпечення прав національних меншин на початку розбудови незалежної України. *Державотворчі процеси в Україні і зарубіжних країнах (до 30-річчя прийняття Декларації про державний суверенітет України 1990 року) : матеріали круглого столу*; м. Харків 3 черв. 2020 р. С. 170-172.

18. Тараненко М. Г. Перші державні утворення на території України. *Вісник НТУУ "КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. Вип. 29/30. 2016. С. 178-186.

19. Трофанчук Г.І. Історія держави і права України: навч. посіб./ Г.І.Трофанчук. К.: Юрінком Інтер, 2011. 381 с.

20. Щукін В. В. Історія держави і права України: словник термінів і понять. К. : Кондор, 2011. 282 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Юридична бібліотека (Україна). URL: <http://pravo.biz.ua/>
2. Інститут історії України. URL: <http://resource.history.org.ua>
3. Інформаційний центр Міністерства юстиції України. URL: <http://www.informjust.kiev.ua>.
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.
5. Національна парламентська бібліотека. URL: <http://www.uplu.kiev.ua/>.
6. Економіко-правова бібліотека (оцифровані підручники). URL: <http://www.vuzlib.net/>
7. Право України. URL: <http://pravoua.com.ua/ua/index.php?linkmy=golovna>.
8. Український юридичний портал. URL: <http://www.zakoni.com.ua>.
9. Український юрист. URL: <http://ukrjurist.com>.